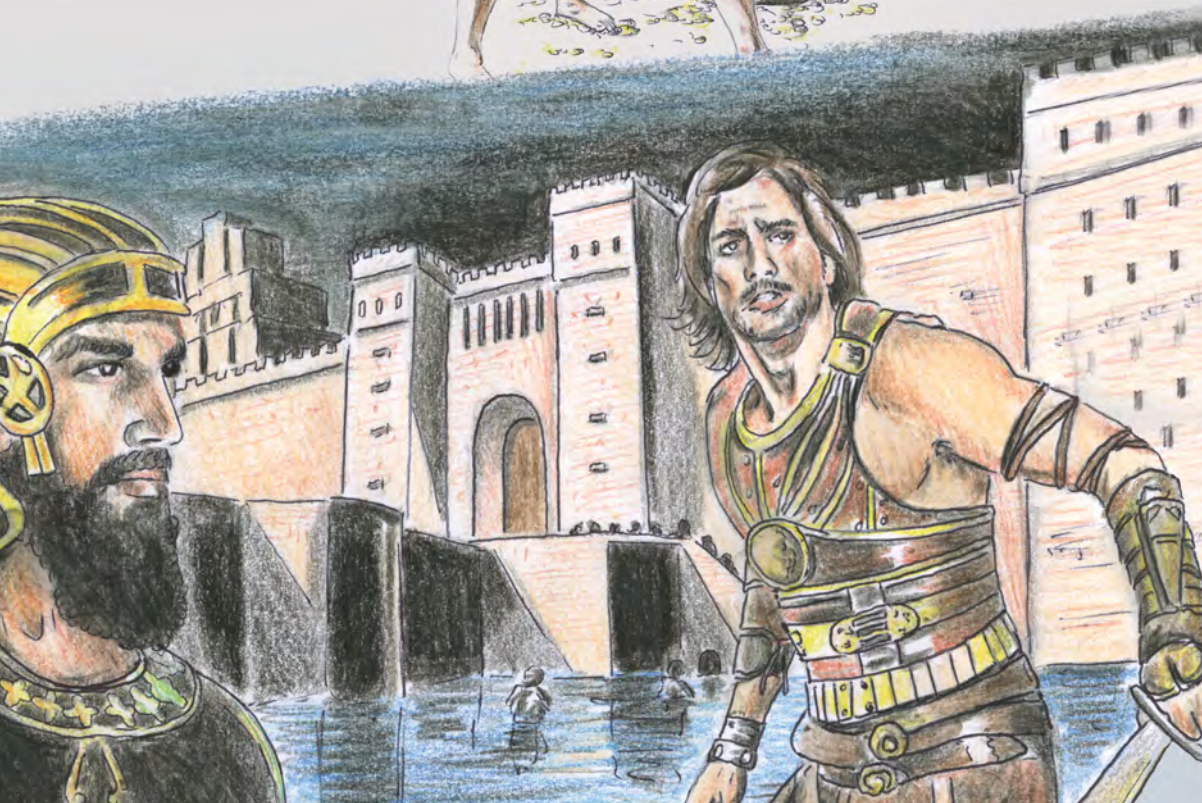

Margreet Bunt

De val van Jeruzalem

en de wederopbouw
van de tempel

Verhalen
over
(on)bekende
profeten

© 2017 Den Hertog B.V., Houten
ISBN 978 90 331 2834 9
www.uitgeverijdenhertog.nl

Illustraties: Margreet Bunt

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Amos - de profeet uit Tekóá 9

Habakuk - De val van Jeruzalem voorspeld 21

Jeremia - De val van Jeruzalem 29

Haggai en Zacharia - De wederopbouw van
de tempel 63

Amos

de profeet uit Tekóa

AMOS 1-9

Amos rust uit aan het einde van de werkdag

De avondzon werpt haar stralen over de huizen van Tekóa. Schaduwen tekenen patronen op de aangestampte aarde van de straten. Zacht klinken er stemmen door de vensters. In de verte blaten enkele schapen en hoog in de lucht scheren zwaluwen. Op de velden rondom Tekóa is het ook rustig geworden.

Hier en daar zijn nog een paar mannen bezig hun spullen op te ruimen. Ook Amos is nog niet helemaal klaar. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat is hij bezig met het plukken van vijgen. Gelukkig krijgt hij ieder jaar veel hulp bij de oogst. Hij kan het ook niet alleen, daarvoor zijn de moerbeibomen te hoog en kost de pluk te veel tijd. En dan het tillen van de zware manden ... In

Bijbelboek Amos

In het Oude Testament kun je de boeken vinden van de twaalf kleine profeten. Het boek Amos is het derde boek in deze rij van kleine profeten. Ze heten klein, omdat hun bijbelboeken dunner zijn dan de boeken van de profeten Jesaja, Jeremia, Ezechiël en Daniël.

Amos' tijd

Amos profeteerde in de tijd van Uzziā, koning van Juda, en Jerobeam II, koning van Israëel. De profeten Hosea en Joël profeteerden in dezelfde tijd.

Koning Jerobeam II zorgde ervoor dat het koninkrijk Israëel een rijk

land werd. Maar de afgoden werden gediend en de armen onderdrukt. Toen werd Amos door de Heere geroepen. Hij moest het volk herinneren aan de wet van God en het volk oproepen om zich tot de Heere te bekeren.

Amos heeft waarschijnlijk maar een paar dagen gepreekt, tijdens het oogstfeest in de herfst van het jaar 750 of 749 voor Christus.

Moerbeivijgen

Een boer wordt profeet

Amos was een rijke boer. In de Statenvertaling staat: een ossenherder, maar veel bijbelverklaarders denken dat schapenfokker en schaapherder een betere vertaling is. Als je het boek Amos leest, valt het op dat Amos veel woorden gebruikt uit de natuur en de landbouw. Ook denken veel bijbelverklaarders dat Amos niet alleen boer, maar ook rechtsgeleerde was.

Tekóá, de geboorteplaats van Amos

Amos werd geboren in Tekóá, een stad die ongeveer twintig kilometer ten zuidoosten van Bethlehem ligt. Tekóá ligt op een heuvel, 670 meter boven de zeespiegel. Het dorp is

deze drukke tijd komt het goed uit, dat hij een knecht heeft gehoord, die op zijn schapen kan passen. Nu zal de man zijn schapen wel binnen de omheining bijeen gedreven hebben. Straks gaat hij nog even kijken. Amos bukt zich en tilt de laatste mand met vijgen op. Nu kan hij even uitrusten. Hij sjouwt de mand naar de dichtstbijzijnde boom en laat hem met een plof op de grond vallen. Het zweet loopt in straaltjes over zijn gezicht. Met de rug van zijn hand veegt hij het weg. Met een zucht laat hij zich zakken en laat zijn hoofd tegen de stam rusten. Hij kijkt omhoog. Wat een geweldige kruin heeft deze boom! Door de vele, zacht behaarde bladeren valt geen straaltje zonlicht. Gulzig drinkt hij de laatste slokken van het lauwe water uit de leren zak die hij aan zijn gordel draagt.

Zijn ogen glijden over de omgeving. Hier dichtbij liggen de vruchtbare graslanden, waar zijn schapen overdag grazen. In de verte ligt Bethlehem. Als hij goed kijkt, ziet hij de heuvels waar de stad Jeruzalem achter verborgen ligt. Het kost hem altijd een halve dag om er te komen. Amos zucht. De laatste tijd voelt hij zich vaak bedrukt als hij door de poorten de stad binnengaat. Wat een pracht en praal! Het ene gebouw is nog mooier dan het andere. Maar toch voelt Amos in zijn hart dat het niet goed gaat. De mensen zijn rijk, maar met de dienst van de Hee-

re gaat het slecht. En niet alleen hier in het koninkrijk van Juda, maar ook in het koninkrijk van Israël. Al heel lang geleden, onder de regering van koning Jerobeam I, begonnen de mensen de gouden stierkalveren te dienen in Dan en Bethel. De koning stelde priesters aan uit alle kringen van het volk en niet uit de Levieten, wat de Heere geboden had. Nu konden de mensen in Dan en in Bethel hun offers brengen aan de gouden stierkalveren en hoefden ze niet helemaal naar Jeruzalem te reizen. Koning Jerobeam I gaf zelf het slechte voorbeeld door in Bethel te gaan offeren. En zo gebeurt het nog steeds.

aan drie kanten omgeven door een diep dal, een canyon. Dit dal wordt Nahal Tekóa genoemd. De stad van nu ligt op de ruïnes van de oude stad Tekóa.

De profetie van Amos

Amos profeteerde dat Samaria ingenomen zou worden door de vijand. Dat is ook gebeurd. In het jaar 722 v. Chr. hebben de Assyriërs de stad veroverd en verwoest. Later is de stad weer opgebouwd. Na de val van Samaria werd de naam Samaria vooral gebruikt als naam van het gebied tussen Judéa en Galiléa, waar de Samaritanen leefden.

De moerbeivijgen die Amos kweekte

De moerbeivijgenboom kan heel groot worden: wel twintig meter hoog en zes meter breed. De dondergroene bladeren hebben de vorm van een hart. De bloemknop is lang en harig. De vrucht is een grote, eetbare vijg. Als de vijgen rijp worden, kleuren ze van grauwgroen naar

geel of rood. Het hele jaar groeien de vijgen in dikke trossen aan de boom. Van juli tot december worden de meeste vruchten geoogst. De moerbeivijg wordt ook wel een Adamsappel genoemd.

Moerbeivijgen als medicijn

Niet alleen in de Bijbel, maar ook in andere teksten gaat het over moerbeivijgen. Dioscorides, een chirurg in het leger van keizer Nero, schreef tussen het jaar 50 en 70 een dik boek over geneeskrachtige kruiden. Dit boek werd tot ver in de zeventiende eeuw door artsen gebruikt. In dit boek kun je lezen dat hij de moerbeivijg een prachtige vrucht vindt, waar koekjes en broodjes van gemaakt kunnen worden. Ook beschrijft hij dat het vocht uit de bast gebruikt kan worden om gezwellen te laten verdwijnen en op slangenbeten gesmeerd kan worden. En alsof dat nog niet genoeg was, helpt het ook nog tegen maagpijn en verkoudheid.

Amos krijgt visioenen te zien

Plotseling verstart Amos' blik. Angstig slaat hij zijn handen voor zijn gezicht. Het lijkt wel alsof hij een droom heeft, maar hij is toch echt wakker! In een visioen ziet hij een zwerm sprinkhanen opkomen. Hun gesnerp is oorverdovend. In korte tijd is er geen groen meer te zien. Alles is kaalgevreten!

Amos valt op zijn knieën en bidt tot God: 'Heere, Heere, vergeef ons toch! Niemand van ons volk zal kunnen blijven bestaan als deze straf over ons komt! Heb medelijden, Heere!'

Dan antwoordt de Heere: 'Deze plaag zal niet komen.'

Terwijl Amos nog op zijn knieën ligt en opkijkt, ziet hij in een nieuw gezicht hoe de Heere brand laat uitbreken als straf voor de zonden van Israël. Hoog laaien de vlammen op en Amos ziet de vlammen aan de waterbronnen likken. Uitgedroogd en dor liggen de bronnen er even later bij. De vlammen jagen over het akkerland. Het groen dat nog over was na de sprinkhanenplaag verschroeit en blakert zwart.

Met opengesperde ogen ziet Amos alles aan en dan schreeuwt hij het uit tot God: 'Heere, Heere, neem het oordeel weg! Israël is klein en zwak. Als deze oordelen komen, zal er niets van hen overblijven.'

Geknield blijft Amos liggen tot de Heere hem antwoordt: 'Ook deze plaag zal niet komen.'

Trillend staat Amos op. De dreigen-

de beelden in het visioen zijn verdwenen. Het land ligt er vredig bij en de laatste zonnestrallen strelen de wuivende grashalmen. Dan haken zijn ogen zich vast in een nieuw visioen.

Voor zich ziet hij een muur. Boven op de muur staat de Heere met een koord in Zijn hand. Aan het uiteinde is een loden bal als gewicht vastgemaakt. Het is een paslood, dat metselaars gebruiken om een muur loodrecht te kunnen metselen.

De Heere vraagt aan Amos: 'Wat zie je, Amos?'

'Een paslood.'

Dan zegt de Heere: 'Amos, Ik zal het paslood zetten in het midden van Mijn volk Israël. Ik zal de hoogten en de heiligdommen van de afgo-

den verwoesten en Ik zal koning Jerobeams nageslacht straffen met het zwaard.'

Amos beeft als hij de boodschap van de Heere hoort. Hij begrijpt dat de Heere Israël vergelijkt met een muur. De muur staat scheef en kan niet meer gemaakt worden. Israël heeft niet geleefd naar Gods wet, waaraan de Heere het leven van het volk gaat meten. Er zal nu geen uitstel van de straf meer zijn. De straf zal komen! De straf zal iedereen trefen: de priesters, de regering en het volk. Alles is uit het lood, scheefgezakt als een slechte muur. De muur zal vallen!

Amos wordt geroepen als profeet

Met gesloten ogen luistert Amos

naar de wind, die de bladeren van de boom laat ritselen. De avondlucht verkoelt zijn bezwete gezicht. Moeizaam staat hij op en tilt de mand met moerbeivijgen op zijn heup. Langzaam loopt hij de heuvel af naar het dorp. De beelden die de Heere hem zojuist heeft laten zien, drukken zijn schouders als een zware last naar beneden.

Zijn gedachten tuimelen door zijn hoofd. In de schaapskooi is het rustig. De schapen maken zachte geluiden. In een hoek gaat hij zitten. Langzaam wennen zijn ogen aan het schemerige licht. Schapen snuffelen aan zijn benen. Amos krauwelt met zijn vingers door de wollige vachten en streelt de vochtige neuzen.

Daar in de stille stal hoort Amos de

stem van God die hem roept: 'Amos, ga heen, profeteer tot Mijn volk Israël!'

Het is alsof de Heere Zijn hand op Amos legt en hem vanachter de kudde weghaalt. Amos luistert en buigt. Hij zal profeteren. Hij moet, en daarom gaat hij.

Amos profeteert in Bethel

In Bethel is het een drukte van belang. Uitgelaten zwaaien de mensen met hun armen. In optocht lopen ze door de straten. Al snel gaat de stoet door de stadspoort de heuvel op waar het altaar is. Daar zal het gebeuren: op deze laatste dag van het Loofhuttenfeest zal de priester het plengoffer brengen, een offer om de Heere te danken voor Zijn gaven van eten en drinken.

Reikhalzend stellen de mensen zich op rond het altaar. Als de priester Amazia zijn hand omhoog steekt, wordt het stil. Hij heft de schaal, die hij in zijn handen houdt, omhoog. Alle ogen zijn op hem gericht. De priester giet het water in een zilveren schaal voor het altaar. Door een gaatje in de onderkant van de schaal begint het water over de voet van het altaar te vloeien. Amazia kijkt omhoog en dan schalt zijn stem over de hoofden van de mensen.

In de menigte ontstaat plotseling onrust. Een man maakt zich los uit de groep en loopt naar voren.

Als een lopend vuurtje gaat het bericht door de mensenmassa: 'Dat is

Amos, een van de veeherders uit Tekóa, die hier altijd zijn schapen verkoopt op de markt.'

Nieuwsgierig luisteren de mensen als Amos met krachtige stem begint te spreken: 'De Heere zal Zijn stem laten horen uit Jeruzalem! God zal al de landen rondom Israël veroordelen, omdat zij Hem niet willen dienen. Maar als God komt met Zijn straf, zullen ze weten dat God hun Rechter is.'

Amos wacht even voor hij verder gaat met spreken. Ademloos stil is het geworden.

'Damascus, Gaza, Tyrus en Edom zullen gestraft worden, omdat ze de mensen van ons volk wegvoerden en als slaaf verkochten. Er zal oorlog

komen in Ammon, omdat de Ammonieten ons wilden uitroeien om hun gebied te vergroten. Ook Moab zal niet aan Gods oordeel ontkomen.' Verbaasd luisteren de mensen naar de woorden van Amos. Opgewonden stemmen klinken. Ja, de mensen zijn het wel met Amos eens. Laat God de volken rondom maar straffen! Sommige mensen klappen in hun handen. Ze vinden het wel mooi, wat die veeboer daar staat te vertellen. Maar als de naam van het volk Juda valt, wordt het stiller. 'Juda zal ook gestraft worden, omdat het Gods wet niet houdt en de afgoden dient. Ook de paleizen in Jeruzalem zullen verbrand worden! En u, mensen van Israël? Voelt u zich ook aangesproken? Hebt u een reden om niet te beven voor het Woord van God?'

Ongemakkelijk schuifelen de mensen wat naar achteren als de ogen van Amos hen onderzoekend aankijken.

'Als God iedere dag goed voor ons is en wij toch doorgaan met zondigen, dan komt God met Zijn oordeel. God haat de zonde en zal de zonde straffen. Uw daden roepen om een oordeel. Kijk eens hoe gewelddadig de mensen zijn. Kijk eens hoeveel mensen er onderdrukt worden. U bent er alleen maar op uit om rijker te worden en uw voorraadkamers te vullen met gestolen goederen. De rijken onder u leven er vrolijk op los en hebben geen medelijden met de armen. Zelfs de rechters weten niet meer wat goed is.

Terwijl mensen om u heen honger lijden, ligt u op ivoren banken. U strekt zich lekker uit aan de tafel om te eten van een overvloedige maaltijd. Bij de tonen van de harp en andere instrumenten, die David gebruikte om God te loven, zingt u wereldse liedjes. De wijn drinkt u uit schalen van de plengoffers en u zalft zich met de duurste olie.

Schrikt u niet van uw goddeloosheid? Denk eens aan alles wat God in de achterliggende jaren voor u gedaan heeft! Hij heeft u verlost van de slavernij in Egypte, Hij heeft u geleid door de woestijn, Hij gaf u het land Kanaän. Nog steeds zorgt de Heere voor u, door profeten te sturen om Zijn wil aan u bekend te maken. Maar u legt hen het zwijgen